

CAESTERT HELLENDE EN HERSTELLENDEN WAARDEN

Zoals fervente natuurbeschermers, naar ik mag hopen, wel zullen weten, heet het Belgische deel van de Sint Pietersberg vlak achter de Nederlandse grens 'Plateau van Caestert'. Het Caestertplateau strekt zich uit vanaf de ENCI-groeve tot aan de insnijding van het Albertkanaal. Als je het plateau vanaf de Maas in oghenschouw neemt, valt meteen het groene dak van de bosgordel boven de mergel op. Sta je echter in het dorp Boven-Kanne, kijkend over het Albertkanaal, ontwaart je er ook veel akkers, weilanden en veldwegen.

Caestert is een natuurgebied van 150 hectare dat sinds 1978 een gedeelte wettelijke bescherming geniet, omdat het zowel in Vlaanderen als in Wallonië ligt. Om een voorbeeld te geven: de ingang van de Caestertgroeve ligt op Waals grondgebied, terwijl de rest van de groeve Vlaams is.

Op het plateau liggen in totaal drie maisakkers waar vroeger nog een weelde aan akkerkruiden voorkwam. Van de kalkgraslanden zijn slechts enkele snippers overgebleven. Verder bestaat het plateau grotendeels uit gevarieerd loofbos, waarin ondermeer Eiken, Beuken, Berken, Essen, Acacia's en Esdoorns groeien. Vooral in het voorjaar is het hier goed toeven. Bij de boerderij op de Maasdhelling bloeien vele Sneeuwkllokjes, nazaten uit het park dat hier eens gelegen heeft. Van de andere planten die hier voorkomen zijn Maarts viooltje, Bosanemoon, Speenkruid en iets later in de lente Voorjaarshelebloem, Donkersporigen Gewoon bosviooltje prominent aanwezig. Een groot aantal typische bosvogels, zoals Kleine bonte specht, Boomklever en Glanskop vindt hier eveneens een optimaal biotoop. Ook zoogdieren als Eekhoorn, Das, Steenmarter en Vos komen hier nog volop voor.

De drie kalksteengroeven Caestertgroeve, Ternaaien-Boven en Ternaaien-Beneden trekken jaarlijks bijna 2000 vleermuizen op broodnodige rust en diepe duisternis voor hun winterslaap. Deze onderaardse groeven fascineren door hun met mensenhand voortgebrachte merkwaardige vormen. Eigenlijk is het net een geschiedenisboek waar je doorheen bladert, wand na wand omslaat om door te dringen in verrassende gebeurtenissen en opmerkelijke personages. Terug bovengronds siert in mei de Heggewikke de bosranden, vergezeld door Eenbloemig parelgras, Dagkoekoeksbloem, Veelbloemige salomonszegel en het zeldzame Heelkruid. Meidoorns, Sledoorren en andere struiken verfraaien het landschap. Ook enkele Gewone klaprozen steken hun rode parasolhoofdjes boven de mais uit. Wie de moeite neemt ontdekt plantjes als Vroegeling, Kandelaartje, Hopklaver, Zandmuur en Rood guichelheil. Sommige orchideeën hebben tot op heden stand weten te houden, zoals Grote keverorchis en Bruinrode wespenorchis. De eerste heeft zich aanzienlijk weten uit te breiden in een van struweel ontdaan stuk bos, waar dankzij menselijk ingrijpen Bosbingelkruid en Herfsttijloos zijn teruggekeerd, waar Mus-

kuskruid hele tapijten vormt en Eenbes in indrukwekkende dichte groepen van enige honderden exemplaren voorkomt. In de 'Verloren Vallei', die ontstaan is door dagbouwwinning in het begin van deze eeuw, waardoor het nu die ravijnachtige aanblik heeft gekregen, groeit nog altijd de zeldzame Tongvaren.

Het is duidelijk dat Caestert de moeite waard is om te behouden. Tevens zijn er genoeg kansen om de huidige natuurwaarden te vergroten. Laten we er naar streven om het diverse karakter, dat het gebied zo'n honderd jaar geleden nog bezat, weer terug te krijgen. Wat zou er moeten gebeuren? Een natuurvriendelijke restauratie van de Caestertboerderij en haar mergelmuren om de muurflora in ere te herstellen. De aanleg van poelen, verspreid over het terrein, om de herpetofauna meer kansen te bieden. Het voortzetten van kleinschalige kap in het Overbos (dat vroeger op botanisch gebied zeer waardevol was) en het hellingbos, om de woekerende klimoplaag tegen te gaan, zodat licht weer tot op de bodem kan doordringen. De boer aansporen om delen van de akker extensief te beheren, zodat mestinspoeling voorkomen kan worden, akkeronkruiden weer terugkeren en de Hamster er weer zijn burchten kan graven. Ook zou het weiland weer interessant kunnen worden voor de typische flora, door het vrij van mest te houden. Als laatste maatregel zouden percelen waar mergel dagzoomt deels ontdaan kunnen worden van struweel, om het kalkgrasland weer terug te krijgen.

Helaas is het nog lang niet zover en steken andere problemen de kop op. Nog niet zo lang geleden was het stukken stiller op het plateau en kon men er nog van de rust genieten. Tegenwoordig hebben excessieve vormen van recreatie hun intrede gedaan. Hordes joggers bezoeken het gebied met de regelmaat van de klok, maar nog verontwaardiger zijn georganiseerde survivaltochten dwars door het gebied en een irritant legertje mountainbikercrossers die Caestert tot hun domein hebben verklaard. Zelfs de ondergrondse gangenstelsels lijden onder heuse wedstrijden van deze fanatiekelingen. Uit dit alles vloeit voort dat Caestert een volledig beschermde status zou moeten krijgen, waar flora en fauna weer volop kansen krijgen. Er is in het verleden al veel over de Sint Pietersberg geschreven en gedegen onderzoeken lagen daaraan ten grondslag. Ook over Caestert zijn diverse rapporten verschenen, waarin steeds is verwezen naar de grote natuurwaarden en de uitstekende ontwikkelingskansen. Toch devalueert het plateau iedere keer weer. Daarom moet er constant de aandacht op worden gevestigd. Ik hoop de dag nog te kunnen meemaken dat de acht kilometer lange Sint Pietersberg, waar Caestert deel van uitmaakt, een internationaal natuurmonument is geworden waar natuur en mens trots op mogen zijn.

R. Steverink